

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การสร้างและการสื่อสารอัตลักษณ์ประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยขอเสนอสรุปการวิจัย อภิปรายผลและ ข้อเสนอแนะ ความสำคัญดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา

- 1.1.1 อัตลักษณ์ของประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 1.1.2 กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ประเพณีบุญเดือนสิบจังหวัดนครศรีธรรมราช
- 1.1.3 กระบวนการสื่อสารอัตลักษณ์ประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสังเคราะห์เอกสารและการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการศึกษาเอกสาร แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์เนื้อหา สรุปและเผยแพร่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้อุปกรณ์บันทึกเสียง และสมุดบันทึกเป็นเครื่องมือ

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ นักวิชาการด้านวัฒนธรรมและด้านการสื่อสาร ผู้แทนหน่วยงาน ผู้นำชุมชน / ปราชญ์ท้องถิ่น สื่อมวลชน และเยาวชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย นักวิชาการด้านวัฒนธรรมและด้านการสื่อสาร ผู้แทนหน่วยงาน ผู้นำชุมชน / ปราชญ์ท้องถิ่น สื่อมวลชน และเยาวชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 25 คน ดังนี้

- 1) นักวิชาการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน ไม่น้อยกว่า 5 ปี ได้แก่ นักวิชาการด้านการสื่อสารและวัฒนธรรม จำนวน 5 คน

- 2) หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัด นครศรีธรรมราช ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน
- 3) ผู้นำชุมชน / ปราชญ์ท้องถิ่น ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเพณีบุญเดือนสิบ อย่าง ต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน
- 4) สื่อมวลชน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัด นครศรีธรรมราช ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน
- 5) เยาวชน ที่มีความเกี่ยวข้องและมีผลงานด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น จำนวน 5 คน

1.3 สรุปผลการวิจัย

1.3.1 อัตลักษณ์ของประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการทบทวนเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า อัตลักษณ์งานประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ การรวมญาติ ความเชื่อเกี่ยวกับการได้สัมผัสญาติที่เสียชีวิตไปแล้วที่เรียกว่า “เปรต” หรือ “เปต” การแห่หมรับ และการนึ่งถึงอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ 5 ชนิด ทั้งนี้ความเชื่อเรื่องประเพณีบุญเดือนสิบ เป็นประเพณีที่วิวัฒนาการมาจาก ประเพณี “เปตพลี” ของศาสนาพราหมณ์ อันเป็นประเพณีที่ จัดทำขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย ปฏิบัติต่อเนื่องมาในอินเดียก่อนสมัยพุทธกาล พระพุทธ องค์กรเห็นว่าเป็นประเพณีที่ดั่งามจึงอนุญาตให้พุทธบริษัทปฏิบัติสืบเนื่องต่อกันมาจึงก่อเกิดประเพณี และพิธีกรรม เพื่อให้มีพิธีการปฏิบัติเป็นแบบ ยึดถือตามวัฒนธรรมของท้องถิ่น ความเชื่อเรื่อง ประเพณีบุญเดือนสิบจึงเป็นสื่อให้เกิดการปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา จนกลายเป็นประเพณีบุญเดือน สิบ ทำเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ ผู้ล่วงลับไปแล้ว ด้วยความเชื่อเกี่ยวกับจิตวิญญาณ หลังจากที่ตายไป เชื่อว่าผู้ทำกรรมใดย่อมได้รับกรรมนั้น ทำดีได้ขึ้นสวรรค์ ทำชั่วตกนรก เป็นเปรต ต้องทนทุกข์ ทรมานเพราะผลแห่งบาปที่ทำไว้และ ดำรงชีพอยู่ด้วยการอาศัยส่วนบุญจากการ การอุปการะของ ญาติพี่น้องหรือผู้อื่น ที่ทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ส่วนเดียว จึงจะมีความเป็นอยู่พออยู่ได้ ถ้าไม่มี ใครอุทิศไปให้ก็ไม่ได้รับบุญ

จากความเชื่อที่ว่าบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว ต้องเสวยกรรมอยู่ในนรก ในช่วงวันแรม 1 ค่ำ เดือนสิบ จนถึงวันแรม 15 ค่ำ เดือนสิบ จะได้รับอนุญาตให้ขึ้นมาเยี่ยมลูกหลาน ญาติพี่น้อง ที่เมืองมนุษย์ ดังนั้นในวันแรม 1 ค่ำ จึงทำให้ญาติของผู้ล่วงลับมีการรวมตัวกัน เพื่อ ทำบุญรับต้ายและในวันแรม 15 ค่ำ เดือนสิบ เป็นวันที่เปรตชนทั้งหลายต้องกลับนรกตามเดิม ลูกหลานจึงทำบุญอุทิศให้บรรพบุรุษเปรตชน อีกครั้งเป็นส่งต้ายย เดินทางกลับเพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูตเวที จึงมีการทำบุญยกหมรับใหญ่ เพื่อให้บรรพบุรุษเดินทางกลับอย่างมีความสุข มี สิ่งของที่ลูกหลานอุทิศไปให้ใช้ในระหว่างเสวยกรรมเพียงพอในรอบปี

การจัดหมรับ มีการบรรจุสิ่งของลงในภาชนะโดยชั้นล่างสุด เป็นสิ่งของที่มีน้ำหนักมากจัดสิ่งของประเภทอาหารแห้ง ลงไว้ที่ก้นภาชนะ ได้แก่ ข้าวสารใส่รองก้นภาชนะแล้วใส่พริก เกลือ หอม กระเทียม กะปิ น้ำปลา น้ำตาล มะขามเปียก รวมทั้งบรรดาปลาเค็ม เนื้อเค็ม หมูเค็ม กุ้งแห้ง เครื่องปรุงอาหารที่จำเป็นและน้ำดื่ม ชั้นที่สอง จัดบรรจุอาหารประเภทพืชผักที่เก็บไว้ได้นานใส่ประดับชั้นมาจากชั้นแรก ได้แก่ มะพร้าว พักทอง จี๊พรี้า เผือก หัวมันทุกชนิด กล้วยแก่ อ้อย ตะไคร้ ลูกเนียง สะตอ รวมทั้งพืชผักอื่นที่มีอยู่ตอนนั้น ข้าวโพด ซึ่งนิยมเอามาทั้งต้น ใบ ผัก และเปลือก ซึ่งมักนิยมเอามาตกแต่งหมรับ และ ชั้นที่สาม จัดสิ่งของประเภทเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ น้ำมันพืช น้ำมันมะพร้าว น้ำมันถั่วลิสง ไม้ขีดไฟ หม้อ กระทะ ถ้วยชาม เข็ม ค้อน ฆ้อง พลุ กานพลู การบูร พิมเสน สีเสียด ปูน ยาสิฟัน แปรงสีฟัน ยาสามัญประจำบ้าน ธูป เทียนชั้นบนสุด ใช้บรรจุและประดับประดาด้วยขนมอันเป็นสัญลักษณ์ของสารทเดือนสิบ เป็นสิ่งสำคัญของหมรับ ได้แก่ ขนมหอง ขนมหลาง ขนมหง (ขนมไข่ปลา) ขนมบ้า ขนมดีชา ขนมเหล่านี้อาจมีความหมายในการทำบุญสารทเดือนสิบ ซึ่งจะขาดเสียมิได้ เพื่อให้บรรพบุรุษและญาติที่ล่วงลับไปแล้วนำไปใช้ประโยชน์ ตามความเชื่อ โดยขนมหลางนำมาปักปิดคลุมมิให้เห็นข้าวของในภาชนะบนยอดหมรับมีภาชนะบรรจุข้าวว่างไว้ มีดอกไม้ประดับประดาให้สวยงาม และมีเงินเป็นปัจจัยถวายพระ ดิดไม้เสียบปักไว้บนยอดหมรับด้วย

สำหรับขนมสำคัญ 5 อย่าง ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ คือ ขนมหองใช้แทนพาหนะ เรือ แพ ที่บรรพบุรุษใช้ข้ามห้วงมหรรณพ เหตุเพราะขนมหองนั้นแผ่ดังแพมีน้ำหนักเบา ลอยน้ำได้ ขนมหลางใช้แทนเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มเพื่อสวมใส่ เพราะขนมหลางมีรูปทรงดังผ้าถักทอพับ แผ่เป็นผืนได้ ขนมบ้าแทนลูกสะบ้าไว้เล่นในตรุษสงกรานต์ เป็นการละเล่นที่นิยมในสมัยก่อน ขนมดีชา แทนเงินตรา เอาไว้จ่ายใช้สอย ขนมหงหรือไข่ปลา ใช้แทนเครื่องประดับร่างกาย เพราะรูปทรงมีลักษณะคล้ายกำไล แหวน สิ่งของทั้งหมดจะจัดใส่หมรับยกไปวัด ทำบุญถวายสังฆทาน บ้างสกุศล อุทิศส่วนกุศลไปให้ ส่วนเปตชนผู้ตายที่ไร้ญาติ ผู้พิการ ทุพพลภาพ จะไม่ได้รับบุญกุศล คนภาคใต้เชื่อว่าผู้ล่วงลับไปแล้วส่วนหนึ่งตกอยู่ในสภาพญาติพี่น้องไม่เหลียวแลมาทำบุญให้ จึงได้จัดข้าวอาหาร ขนม เงิน ส่วนหนึ่งใส่ภาชนะไปวางไว้ที่ข้างกำแพงวัด โคนไม้ใหญ่หรือลานวัดข้างป่าช้า เป็นการตั้งเปรตเพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้ ความเชื่อเรื่องบุญสารทเดือนสิบ จึงถือเป็นประเพณีอันดีงามที่แสดงถึงความกตัญญูต่ตวงเวทียของลูกหลาน ที่มีต่อบรรพบุรุษของตน และยังแผ่เมตตาไปยังผู้ไร้ญาติ ผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นการปลุกฝังให้ลูกหลานมีความเมตตา กรุณาต่อทุกคน ญาติพี่น้องที่ไปอยู่ต่างถิ่น ได้กลับบ้านสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิด สำหรับผู้ที่ตกนรก จะถูกปล่อยจากนรกให้ขึ้นมาพบญาติพี่น้องในวันแรม 1 ค่ำ เดือนสิบ และให้กลับไปนรก

นอกจากนั้นอัตลักษณ์อีกประการหนึ่งของประเพณีบุญเดือนสิบ คือ การชุมนุมรวมญาติครั้งใหญ่ โดยให้ญาติผู้ที่อยู่ต่างถิ่นได้เดินทางกลับภูมิลำเนาบ้านเกิด เพื่อมาร่วมทำบุญที่บ้าน ตามความเชื่อ ด้วยความสำนึกว่าปีหนึ่งได้ทำบุญให้บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วครั้งหนึ่ง และเชื่อว่า ต้องไปทำบุญในวัดที่บรรพบุรุษไปเป็นประจำ หรือวัดใกล้บ้าน เมื่อบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วได้ขึ้นมาเยี่ยมลูกหลานจริง จะกลับมาที่วัดเหล่านี้

1.3.2 กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ประเพณีบุญเดือนสิบจังหวัดนครศรีธรรมราช

การสร้างอัตลักษณ์ของประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับอิทธิพลด้านความเชื่อซึ่งมาจากทางศาสนาพราหมณ์โดยมีการผสมผสานกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเข้ามาในภายหลังโดยมีความเชื่อในเรื่องของ กรรม นรก สวรรค์และวิญญาณ ความเชื่อเรื่องเปรต – เปตพลี โดยจะมีการสืบทอดเป็นแบบแผนทางวัฒนธรรมประเพณีในเรื่องของความเชื่อดังกล่าวและกำหนดกิจกรรมที่จะต้องมี เช่น การแห่หมรับ โดยการสร้างอัตลักษณ์จะเกิดจากการรวมญาติและสืบทอดไปยังรุ่นหลังในลักษณะรุ่นต่อรุ่นผ่านพิธีกรรม กิจกรรมและข้าวของเครื่องใช้ที่จะต้องจัดให้มีเหมือนกันตามความเชื่อ นอกจากนั้นประเด็นสำคัญที่ถูกใช้เป็นสื่อและสอดแทรกในกระบวนการสร้างอัตลักษณ์คือ ความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ และการอบรมสั่งสอนให้ลูกหลานไปทำบุญและลูกหลานที่อยู่ไกลๆจะต้องเดินทางกลับบ้านเพื่อร่วมประเพณีทำบุญกันอย่างพร้อมเพรียงกัน

1.3.3 กระบวนการสื่อสารอัตลักษณ์ประเพณีบุญเดือนสิบ

จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นประเพณีที่มีการยึดถือและปฏิบัติสืบทอดมาเป็นเวลานาน จนกลายเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีการใช้กระบวนการสื่อสารที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัยจากที่เคยสื่อสารด้วยการใช้กิจกรรมประเพณี และการใช้สื่อบุคคล คือ การรวมญาติ จนถึงยุคปัจจุบันได้มีการใช้สื่อมวลชนทั้งที่เป็นสื่อท้องถิ่นและสื่อมวลชนส่วนกลาง

ผู้ที่มีบทบาทในการสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์งานประเพณีบุญเดือนสิบให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นเกิดจากความตั้งใจของทุกฝ่ายประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยเฉพาะ สถาบันครอบครัวที่มีส่วนในการถ่ายทอดและการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ลูกหลาน ตลอดจนมีส่วนในการยึดเหนี่ยวและเชื่อมโยงให้คนรุ่นหลังต้องกลับมาทำบุญสืบทอดประเพณีจนกลายเป็นอัตลักษณ์ โดยประเด็นการสื่อสารอัตลักษณ์คือ ประเด็นเกี่ยวกับความเชื่อ ความศรัทธา ที่มีต่อประเพณีบุญเดือนสิบ

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารอัตลักษณ์ของประเพณีบุญเดือนสิบ พบว่ามีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลการสื่อสารอัตลักษณ์งานประเพณีบุญเดือนสิบ ประกอบด้วย ปัจจัยเรื่องของ บุคคล สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การสร้างและการสื่อสารอัตลักษณ์ประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยนำมาประมวลกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาอภิปรายผลได้ตามลำดับ ดังนี้

2.1 อัตลักษณ์ของประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ความเชื่อเรื่องประเพณีบุญเดือนสิบจึงเป็นสื่อให้เกิดการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นประเพณีบุญเดือนสิบ ทำเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ ผู้ล่วงลับไปแล้ว ด้วยความเชื่อเกี่ยวกับจิตวิญญาณ หลังจากที่ตายไป เชื่อว่าผู้ทำกรรมใดย่อมได้รับกรรมนั้น ทำดีได้ขึ้นสวรรค์ ทำชั่วตกนรก เป็นปรต ต้องทนทุกข์ทรมานเพราะผลแห่งบาปที่ทำไว้และดำรงชีพอยู่ด้วยการอาศัยส่วนบุญจากการอุปการะของญาติพี่น้องหรือผู้อื่นที่ทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ส่วนเดียว จึงจะมีความเป็นอยู่พอกอยู่ได้ ถ้าไม่มีใครอุทิศไปให้ก็ไม่ได้รับบุญ ซึ่งการกำหนดสิ่งของเครื่องใช้และการปลูกฝังความเชื่อเพื่อสื่อความหมายลงไปในอัตลักษณ์ต่างๆ เช่น ขนมหง เปரியบเหมือนเครื่องทรงหรือเครื่องประดับเพื่อให้ดูภูมิฐานและสวยงาม ขนมหิข่า เปரியบเหมือนเบี้ยหรือเงินที่ให้ผู้ตายใช้ในระหว่างใช้เวรกรรมในนรกภูมิขนมบ้า เปரியบเหมือน การละเล่นที่ให้ผู้ตายเล่น เช่น สะบ้า ขนมหลา เปரியบเหมือนเสื้อผ้าเพื่อให้ผู้ตายสวมใส่ในนรกภูมิ ขนมหอง เปரியบเหมือนแพให้ผู้ตายใช้เป็นพาหนะข้ามห้วยแห่งทุกข์และบาปหรือเวรกรรมต่างๆซึ่งขนมเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีเฉพาะในท้องถิ่นและมีเฉพาะในเทศกาลนี้เท่านั้น ดังนั้น อัตลักษณ์ดังกล่าวจึงมีความเป็นตัวตนเฉพาะพื้นที่ เมื่อกล่าวถึงประเพณีบุญเดือนสิบก็จะมีกล่าวถึงสิ่งเหล่านี้เสมอ ประกอบกับตัวตน หรือ อัตลักษณ์อย่างหนึ่งคือการรวมญาติ ซึ่งถือว่าเป็นกุศโลบายอย่างหนึ่งในการสร้างและบอกถึงความเป็นตัวตนของคนนครศรีธรรมราชผ่านประเพณี ซึ่งคนนครศรีธรรมราช หรือคนภาคใต้จะนึกได้ทันทีว่านั่นคือ ประเพณีบุญเดือนสิบ ซึ่งสอดคล้องกับสมสุข หินวิมาน (2548) ที่กล่าวว่า อัตลักษณ์คือ การนิยามถึงความเป็นตัวตนว่าเป็นใครและเป็นปฏิสัมพันธ์ที่รู้สึกว่าตนเองเป็นพวกเดียวกันกับคน

2.2 กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การสร้างอัตลักษณ์ของประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราชเกิดจากความเชื่อในหลักศาสนาและมีการสืบทอดมานาน โดยเฉพาะความเชื่อในเรื่องกรรม หรือ การ

กระทำขณะที่มีชีวิตอยู่ และเรื่องของโลกหลังความตาย ซึ่งญาติพี่น้องของผู้ที่ล่วงลับจะต้องทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้และในหนึ่งปีจะมีเพียงหนึ่งครั้งเท่านั้น ดังนั้นกระบวนการสร้างอัตลักษณ์จึงเริ่มจากคนในครอบครัวและญาติพี่น้องที่มีสายสัมพันธ์กับผู้ล่วงลับ การที่มีกิจกรรมในหนึ่งปีที่มีเพียงหนึ่งครั้งนี้จึงมีความชัดเจนในตัวเองโดยผ่านกระบวนการทางกิจกรรมและสิ่งของ เช่น การรวมญาติ เป็นเสมือนการถ่ายทอดและบอกเล่าเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่คนรุ่นใหม่จะต้องแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ถ้าหากใครไม่ทำก็จะเป็นคนอกตัญญู สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ผ่านกิจกรรมทางความเชื่อและประเพณีที่ถูกซึมซับจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง สอดคล้องกับ(อุมรินทร์ ตูลารักษ์, (2550) ที่กล่าวว่า อัตลักษณ์มิใช่เป็นสิ่งที่มียู่แล้วในตัวของมันเอง หรือกำเนิดขึ้นมาพร้อมกับคนหรือสิ่งของ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและมีลักษณะของความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา อัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นโดยกระบวนการทางสังคมครั้งเมื่อตกผลึกแล้วอาจจะมี ความคงที่ ปรับเปลี่ยนหรือแม้กระทั่งเปลี่ยนรูปแบบไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นหลัก กล่าวอีกนัยหนึ่ง อัตลักษณ์เป็นเรื่องของความเข้าใจและการรับรู้ เราเป็นใครและคนอื่นเป็นใคร นั่นคือ เป็นการกอรปขึ้นและดำรงอยู่ว่า เรารับรู้เกี่ยวกับตัวเองอย่างไรและคนอื่นรับรู้เราอย่างไรโดยมีกระบวนการทางสังคมในการสร้าง และสืบทอดอัตลักษณ์ ทั้งนี้ ย่อมขึ้นอยู่กับบริบทของความสัมพันธ์ ทางสังคมที่มีต่อคนหรือกลุ่มอื่นๆ ด้วย นอกจากนั้นกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ยังมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับยุคสมัยเมื่อเวลาเปลี่ยนไป โดยกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของของประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครราชสีมา มีการปรับเปลี่ยนจากการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านกิจกรรมประเพณี และสื่อบุคคลในครอบครัวไปเป็นการใช้สื่อมวลชนเพื่อให้งานประเพณีดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงญาติพี่น้อง หรือ คนนครราชสีมาที่มีอัตลักษณ์ของความเชื่อเดียวกันแต่อยู่ต่างสถานที่กันให้กลับมารวมตัวกันเพื่อทำบุญให้บรรพบุรุษ นอกจากนั้นงานประเพณีดังกล่าวยังถูกสร้างภาพให้เป็นอัตลักษณ์ที่มีเข้มแข็งความและโดดเด่นไม่เหมือนที่อื่นนั่นคือการสร้างเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมโดยองค์ภาครัฐ และท้องถิ่นและมีกระบวนการผลิตซ้ำ โดยการจัดเป็นงานประเพณีประจำปีของจังหวัดนครราชสีมา

จึงกล่าวได้ว่าการสร้างอัตลักษณ์ประเพณีบุญเดือนสิบควรมีกระบวนการสร้างอัตลักษณ์และมีการสื่อสารในการสร้างอัตลักษณ์ที่มีรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย และเป็นเครือข่ายการสื่อสารแบบทุกช่องทาง ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ที่สำคัญของประเพณีบุญเดือนสิบ ตลอดจนก่อให้เกิดการถ่ายทอดไปสู่ลูกหลาน

อย่างไรก็ตามประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครราชสีมา ยังคงเป็นประเพณีที่คนก่อนได้รักษาไว้ และมีการสร้างแบบแผนให้คนรุ่นหลังได้สืบทอดกันมานานเพื่อเป็นมรดก ซึ่งคนรุ่นหลังจะต้องรับไว้และปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นไปรวมทั้งมีการเผยแพร่แก่คนในสังคมอื่นๆ ด้วย

ท่ามกลางกระแสของการเปลี่ยนแปลงจากทั้งภายนอกและตัวตนของคนรุ่นหลังเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิตย์ ทศภพ (2534) ศึกษาเกี่ยวกับประเพณีสารทเดือนสิบของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประเพณีสารทเดือนสิบของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นประเพณีที่สำคัญมากประเพณีหนึ่ง แต่หากทุกคนไม่ช่วยกันอนุรักษ์อาจทำให้ประเพณีมีการเปลี่ยนแปลงและจะทำให้คนรุ่นต่อไปไม่รู้จักประเพณีสารท ไปแล้ว และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุชีชาครมโม (2553)

ได้ศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของประเพณีฮิลิบสอง : ศึกษากรณีตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น ที่พบว่า ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงประเพณีฮิลิบสองในเขตเทศบาลตำบลเมืองเก่าประกอบด้วยปัจจัยด้านสาธารณูปโภคปัจจัยด้านการแพร่หลายทางวัฒนธรรมใหม่เข้ามาปัจจัยด้านการสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่ข่าวสารได้อย่างรวดเร็วเช่นโทรทัศน์วิทยุเป็นต้นและปัจจัยภายในที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง คือความเชื่อต่อประเพณีชาวเทศบาลตำบลเมืองเก่าที่ได้สืบทอดกันมากระทั่งปัจจุบันโดยเชื่อว่าประเพณีที่คนโบราณได้รักษาไว้มีประโยชน์ต่อชุมชนและยังคงยึดถือปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและอนุรักษ์ไว้เพื่อคนรุ่นหลังต่อไป และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฝนวันจันทร์ ศรีจันทร์ (2543) ที่ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของคนในเมืองประวัติศาสตร์กรณีศึกษาเมืองประวัติศาสตร์พิมาย และพบว่า การเปลี่ยนแปลงสถานะของเมืองพิมายไปสู่การเป็นเมืองประวัติศาสตร์ทำให้หน่วยงานรัฐเข้ามาจัดการและควบคุมเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวและเพื่อเป็นการแสดงถึงอารยธรรมที่มีมาในอดีตได้ส่งผลดีต่อคนในพื้นที่ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคมแต่ในอีกทางหนึ่งคนพิมายได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนี้อย่างเห็นได้ชัดโดยเฉพาะได้ทำให้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่คนพิมายมีส่วนร่วมกันเช่นตำนานเรื่องเล่าและความทรงจำที่มีต่อภูมิปัญญาได้เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากประวัติศาสตร์โบราณคดีของรัฐได้สร้างความหมายใหม่ให้กับปราสาทหินพิมายเมื่อคนในท้องถิ่นได้นำเอาประวัติศาสตร์รัฐมาผ่านการตีความวิธีคิดแบบท้องถิ่นได้ก่อให้เกิดระบบความเชื่อและพิธีกรรมที่ถูกสร้างขึ้นใหม่เป็นการสร้างความหมายที่แตกต่างออกไปจากวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งส่วนกลางเป็นผู้สร้างให้ก่อให้เกิดสำนึกในอัตลักษณ์ของท้องถิ่นชุดใหม่ที่เป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิดจากส่วนกลางและภูมิปัญญาในท้องถิ่น

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้ในหลายส่วนรวมทั้งแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมเป็นการขยายผลต่อยอดให้ได้องค์ความรู้ที่ลุ่มลึกและกว้างขวางยิ่งขึ้น ปัจจัยที่สนับสนุน ให้การสื่อสารอัตลักษณ์งานประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัด

นครศรีธรรมราช ยังคงอยู่ มีความจำเป็นที่จะต้องให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการที่จะสนับสนุน โดยเริ่มจากครอบครัวที่จะต้องให้ความสำคัญในการสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญและปลูกฝังให้บุตร หลาน ร่วมทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานประเพณี หรือโรงเรียนซึ่งเป็นอีกหน่วยสังคม ที่ควรมีความหน้าที่ในการให้ความสำคัญด้วยการถ่ายทอดความรู้และแนวปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม โดยผ่านสื่อ หรือ เทคโนโลยี ที่เหมาะสมต่อการรักษาไว้ ซึ่งอัตลักษณ์ของงานประเพณีบุญเดือนสิบ อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการจัดกิจกรรมขึ้นมา ย่อมมีค่าใช้จ่าย บัณฑิตอุปสรรค ของการสืบสานอัตลักษณ์ ประเพณีบุญเดือนสิบ ก็มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ ระดับครอบครัว เพราะหากสถาบันครอบครัวไม่ได้ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังถึงความสำคัญของประเพณีหรือ ชักชวน บุตร หลาน เข้าร่วมกิจกรรม ก็จะส่งผลต่อการมองข้ามความสำคัญและละเลยการประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ทั้งนี้เทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

3.1.1 ผลจากการวิจัยพบว่าบัณฑิตที่สนับสนุน ให้ใช้วิธีการสื่อสารอัตลักษณ์งานประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช ยังคงอยู่ มีความจำเป็นที่จะต้องให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการที่จะสนับสนุน ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมตั้งแต่ระดับครอบครัวที่จะต้องให้ความสำคัญในการสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญและปลูกฝังให้บุตร หลาน ร่วมทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานประเพณี นอกจากนั้นโรงเรียนยังเป็นอีกส่วนหนึ่ง ที่ควรมีบทบาทหน้าที่ในการให้ความสำคัญด้วยการถ่ายทอดความรู้และแนวปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม โดยการจัดเป็นหลักสูตร ท่องถิ่นหรือทำการเผยแพร่ผ่านสื่อ หรือ เทคโนโลยี ที่เหมาะสมต่อการรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของงานประเพณีบุญเดือนสิบ เมื่อมีการจัดกิจกรรมขึ้นมา ย่อมมีค่าใช้จ่าย ทั้งนี้เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น ภาครัฐ ซึ่งเป็น ผู้ที่มีบทบาทในการเป็นทั้งเจ้าภาพ และการสนับสนุนในทุกด้าน เพื่อการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรม ให้คงอยู่ต่อไป นอกจากนี้ภาคชุมชน ต้องประสานสัมพันธ์ให้เกิดการปฏิบัติตามประเพณีสำหรับในหมู่บ้านควรทำแหล่งเรียนรู้ประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของทุกคนในชุมชน โดยมีหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นผู้สนับสนุน

3.1.2 จากผลการศึกษาที่พบว่ามีปัจจัยหลายประการที่อาจส่งผลต่อความเป็นประเพณีและความเป็นอัตลักษณ์ดังนั้นหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องและภาคประชาชนควรมีการศึกษาและฟื้นฟูประเพณีโบราณเพื่อสร้างความเข้มแข็งและความเข้าใจที่ถูกต้องในตัวประเพณี เพื่อไม่ให้เกิดความผิดเพี้ยนไปจากดั้งเดิม โดยดำเนินการในการสืบทอด งานประเพณีที่ถูกต้อง ตามกระบวนการที่เคยยึดถือปฏิบัติมา รวมทั้งให้ความสำคัญกับการปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจ ให้กับเยาวชน ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นผู้ที่จะต้องสืบทอดงานประเพณีให้คงอยู่ และถูกต้องตามรูปแบบและ

เจตนาของประเพณีให้คงอยู่สืบไป พร้อมทั้งเผยแพร่ให้ผู้สนใจได้เข้าร่วมและสร้างความเข้าใจถึงประเพณีที่ดีงาม ด้วยการสื่อสารความเข้าใจไปยังคนรุ่นหลัง ผ่านการบอกเล่า อธิบาย และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินการ มุ่งเน้นให้ เด็กและเยาวชน ได้เป็นผู้มีความตระหนักและพร้อมที่จะเป็นผู้สืบทอดประเพณี ให้มีอยู่ต่อไป และสร้างความเข้มแข็ง ด้วยการสื่อสารไปยังพื้นที่อื่นเพื่อให้เป็นที่รู้จัก ซึ่งอาจใช้การสื่อสารหลากหลายรูปแบบ ผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่ทั่วถึง และยังเป็นการสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน โดยมีคนรุ่นเก่า ถ่ายทอดไปยังคนรุ่นใหม่ หรือเรียกว่า รุ่นสู่รุ่น เพื่อให้เกิดความรักและหวงแหนในประเพณีที่ดีงาม และเมื่อ ชุมชนมีความเข้มแข็ง และมุ่งมั่นในการที่จะรักษาไว้ซึ่งประเพณี หน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช ก็ต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการจัดงานให้เป็นไปตามประเพณีที่ถูกต้อง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาอัตลักษณ์ กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ และกระบวนการสื่อสารอัตลักษณ์ประเพณีบุญเดือนสิบ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาครั้งนี้ สำหรับการวิจัยในโอกาสต่อไป ผู้ที่มีความสนใจจะทำวิจัยเกี่ยวกับประเพณีบุญเดือนสิบ หรือ ประเพณีที่เป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น สามารถนำไปใช้สำหรับเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

3.2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์ที่เป็นสินค้าเชิงวัฒนธรรม

3.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่หรือการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมปัจจัยอุปสรรคของการสืบสานอัตลักษณ์ ประเพณีบุญเดือนสิบ ก็มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ ระดับครอบครัว เพราะหากสถาบันครอบครัวไม่ได้ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังถึงความสำคัญของประเพณีหรือ ชักชวน บุตร หลาน เข้าร่วมกิจกรรม ก็จะส่งผลต่อการมองข้ามความสำคัญและละเลยการประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ทั้งนี้เทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร